

עיניים לכותל

זהו הסיפור הראשון שהגיע אלי, מאת ירושלמי זקן
 ושורשי שביקש שסיפורו "יתקבל" לאחד מספריו.
 הסתבר שהוא ורעייתו הולכים בכל יום לכותל,
 ובעוד הוא מתפלל, לרעייתו יש עיסוק מעניין -
 לקרוא בפתקים הטמונים בין אבני הכותל...
 אמנם הוא הביע את התנגדותו לכל העניין בטענה
 של צנעת הפרט, אך משום מה, זה לא מנע בעדו
 מלדווח לנו על תוכן הפתקים הללו...
 המכתב הזה שפורסם לפני כעשר שנים התקבל
 בהתלהבות כזו אצל הקוראים שהביא לפתיחת
 'תיבת פנדורה' של הסיפורים הירושלמיים שפורסמו
 מאז.

אדוני הנכבד !

לאשתי ולי יש כבר זמן רב סיפור לספר לך, ולא היינו בטוחים שהוא
 ממש יעניין אותך, אבל לאחרונה קראתי כמה סיפורים שלך על ירושלמים,
 וראיתי שזה מוצא חן בעיניך. לכן החלטתי לכתוב לך את הסיפור, בתנאי
 שאם הוא מתקבל, תתקשר אליי לטלפון שאני כותב בסוף המכתב, להודיע
 לי מראש מתי תפרסם אותו, כי אני מיד אומר לילדים שלי, שיקראו וירוּו
 קצת נחת מאבא שלהם.

אנחנו אנשים לא צעירים, וכבר כמה דורות בירושלים. זאת אומרת,
 ההורים והסבים שבעה דורות בירושלים. לאשתי ולי יש מנהג ללכת לפחות
 פעם בשבוע לכותל המערבי, ולפעמים אפילו יותר מזה.

אנחנו אוהבים ללכת ברגל אל הכותל. מהמקום שאנחנו גרים, בסביבות
 מאה שערים, זה די קרוב. בכותל אנחנו מבלים, סליחה על הביטוי, שעה
 או שעה וחצי, עד שאשתי עושה לי סימן שהיא סיימה, ומהו הסימן? היא

מרמזת לי בצעקה מעזרת הנשים: "יענקל, קים א־הער" ואני תכף מבין את הרמז וממהר להצטרף אליה חזרה הביתה.

בדרך הביתה אני שותק כל הדרך, בגלל שאשתי שתחיה, יש לה הרבה סיפורים לספר לי מהכותל, ולי אין מה לספר לה. מה אני יכול לספר מהתפילות והתהילים שאמרתי?

אבל אשתי, לה יש מה לספר. היא חוזרת מהכותל בדמעות, וזה בגלל שהיא קוראת את הפתקים שאנשים שמים בכותל. האמת, שאני קצת נגד זה. אני תמיד אומר לה, שאולי אנשים לא כל כך מעוניינים שהיא תקרא, אני עצמי למשל, נמנע מלקרוא פתקים (מלבד הפתקים הפתוחים ממילא או זרוקים למטה על הרצפה). אבל היא בשלה, תמיד היא חוזרת עם אוסף סיפורים, ואני מקשיב לה, על אף שאני נגד זה.

כשהיא מגיעה הביתה, היא מתקשרת לנשים שכתבו את הפתקים כדי לדבר איתן על הצרות שלהן. לא כולן מוכנות לדבר איתה, אבל יש כאלה שמסכימות, ובסך הכל יוצאים מכך דברים טובים, כי יש לה תעסוקה והיא משוחחת עם כל מיני נשים ומייעצת להן, וממילא אנחנו אנשים זקנים, ואת הסודות לוקחים ישר לקבר, אז למי יש מה לומר?

האמת היא, שאני נזכר בהמון סיפורים לספר שלך, אבל כדאי שנתחיל בסיפור שרצינו לספר.

זה היה לפני שבע שנים. יצאנו מהבית לכיוון הכותל וראינו מכונית נוסעת בצורה לא זהירה בסמטאות הצרות, ומזיזה כמעט את כל פחי האשפה שברחוב. אמרתי לאשתי: "זה בנדיט, הנהג הזה, הוא השתגע." בסוף הוא נתקע באיזה חלון של קומת קרקע, שהיה פתוח לרחוב ולא הצליח להמשיך. הוא פתח את הדלת כדי לצאת מהאוטו ולסגור את החלון, ואני מייד צעקתי עליו, שמה הוא חושב לעצמו, שהשכונה של הסבא שלו?!

הוא יצא מהאוטו, וחשבתי שאולי לא כל כך טוב שצעקתי עליו, כי

הוא היה גבוה ורחב כמעט כמו המכונית שלו וחששתי שהוא יכה אותי, אבל הוא חיך, ביקש סליחה ושאל: "סבא, איך מגיעים לכותל?"

ואני אומר לו: "קודם תזיז את האוטו מכאן, ואני אומר לך תיכף איך מגיעים לכותל, כי אני בדיוק בדרך לכותל."

הוא מציע לי: "אז אולי אני אקח אותך?"

עניתי לו: "שאני אבוא עם אחד כמוך?" ואיך שאני אומר את זה, אשתי פותחת את הדלת ואומרת לי: "תיכנס ואני אחריך."

אני מסתכל עליה, שתבין את הרמז, אבל האישה שלי יודעת להבין רמזים בדיוק כמו שהיא יודעת לתת רמזים. היא אומרת לי: "נו, אתה לא רואה שכל הרחוב מחכה? הבחור מציע לנו טרמפ, אז תיכנס."

ואני נכנס די כועס, כי אני לא אוהב שמכריחים אותי בבושות, וחזן מזה, "טרמפ" זו מילה של שבבניקים. אבל אני לא אומר מילה ונכנס לאוטו.

הוא נסע בצורה מהירה לכותל, לא כל כך התחשב בתמרורים, וכשהגענו לשער של הכותל מלמעלה, עצר אותנו שוטר וביקש אישור כניסה.

הוא הוציא איזה כרטיס, והשוטר אמר לו: "אין בעיה, תיכנס."

נכנסנו עד למטה והגענו לעוד חניון. גם שם עמד שוטר וביקש אישור, והבחור נתן לו את הכרטיס, אבל השוטר הסתכל בכרטיס ואמר לו: "ביקשתי אישור כניסה, לא כרטיס של קופת חולים," ואז הבחור דיבר אליו יפה ואמר לו: "תכניס אותי בלי אישור," ונדנד לו עד שהשוטר הסכים. "טוב, אבל בפעם האחרונה."

ונכנסנו כמעט עד הקיר של הכותל.

הוא פתח לנו את הדלת. אשתי הלכה לכיוון הפתקים שלה, ואני הלכתי להתפלל כמנהגי, רק שהבחור נצמד אליי עד הכותל והתחיל להתפלל אתי.

תוך שאני מתפלל, הוא אומר לי: "אולי תברך אותי? אני במצב לא טוב." אני שואל אותו מה קרה, והוא אומר לי: "אני מסובך בכל מיני דברים. אני גרוש, ילדיי גרים עם אשתי, ואין לי כסף לשלם לה מזונות, אני בלי דירה ובלי גרוש על הנשמה."

אני לא מספיק להתעניין, וכבר הוא מספר לי על הילדות שלו עם עשרה אחים או יותר, כשהוא הכבשה השחורה. פעם היה עשיר ופעם עני. כשהוא עשיר, הוא תמיד עוזר לכולם, ואחר כך, כשהוא הופך לעני, איש אינו עוזר לו. ואני מבין שהבחור הזה בסך הכל איש עם לב טוב, רק שהוא ילדתי מדי ולא מחזיק מעמד במקום אחד. לכן הוא עוזב עבודות, לכן הוא לא החזיק בנישואין, ולכן כל הדברים קורים לו.

אבל אני לא אומר לו דבר על המחשבות שלי, כי אבא שלי היה אומר לי: "אל תעיר לאיש על שום דבר", ואני הייתי מוסיף לילדים שלי: "במיוחד אם הוא נראה בריון ועלול להכות אותך". אני שותק, אבל קצת מרחם על הבחור ומברך אותו שיקבל שידוך טוב.

כאילו הברכות שלי שוות משהו.

ואחרי שעה שהוא מספר לי סיפורים וכמעט לא הצלחתי להתפלל, אשתי רומזת לי שאבוא כבר, ואני מתחיל ללכת, כשהוא כרוך אחריי ומציע להחזיר אותי הביתה, הפעם גם אני הסכמתי ברצון, כי הבחור כבר היה קצת ידיד שלי.

כל הדרך אשתי בוכה, ואני מבין שיש לה סיפור טוב מהפתקים, רק שאני לא שואל אותה, כי אם מישוהו ישמע שאשתי קוראת פתקים מהכותל, הוא יכול להעביר את זה למנהלים של הכותל ויעשו לי בעיות. אני באמת לא מספר את זה לאיש אף פעם.

כדי שאשתי לא תפלוט מילה בנושא, אני אומר לה: "הבחור הזה צריך שידוך, אולי יהיה לנו משהו?"

אני פונה אליו: "אתה יודע בוודאי, אדוני, שכל ירושלמער הוא קצת שדכן וקצת מוהל וכמעט תמיד סופר סת"ם. ואנחנו, כשמגיע משהו לידינו, אנחנו מנסים, וכמה פעמים גם הצלחנו."

מובן שאני אומר את זה במחשבה, שלא יהיה שום שידוך, מפני שאנחנו לא מכירים טיפוסים כמו הבחור הזה, שהוא לא ירושלמי בכלל, ואנחנו לא מהחוג שלו. אני אומר את זה סתם כך, כדי להעביר את נושא השיחה. אשתי אומרת: "בחור, אתה תיתן את מספר הטלפון שלך, ואנחנו נמצא לך שידוך אם ירצה השם."

הבחור שלף כרטיס ביקור של איזו חברה. על הכרטיס היה כתוב השם שלו עם המילה "מנכ"ל", אך הוא טרח להסביר לנו, שזו חברה כושלת שמעולם לא מכרה אף מוצר אחד, וחוזן מלהכניס אותו לחובות, היא נתנה לו רק דבר אחד: את התואר "מנכ"ל". אותו, משום־מה, זה הצחיק. גם את אשתי. אותי בכלל לא.

הגענו הביתה, ואשתי אומרת לי: "תשמע, יש כאן מקרה של אישה שכותבת שהיא לא רוצה לחיות והיא באה לכותל להיפרד. אני מוכרחה להתקשר אליה ולהציל אותה."

שאלתי אותה מאיפה היא יודעת את מספר הטלפון. מתברר שהאישה כתבה את מספר הטלפון שלה בתוך הפתק שדחפה בכותל, אולי חשבה שמישהו יתקשר אליה מהשמים, אה?

אמרתי לה שוודאי זה מלפני שנה, והאישה אולי כבר הגיעה מאז לשמים, אבל אשתי אמרה לי שזה פתק טרי ונדמה לה שהיא ראתה את האישה הולכת. וכשאשתי אומרת דבר כזה, אני מתחיל לחשוש שהיא שלפה את הפתק מול העיניים של האישה ואפילו עזרה לה להטמין אותו - לא לפני שקראה את הכתוב.

אשתי התקשרה אליה והסבירה שהיא האישה מהכותל (קיבלתי אישור למה שחשבתי), ושהיא רוצה לשמוע את כל הפרטים. בשלב זה, קורה

לרוב אחד מהשניים: או שטורקים לה את הטלפון או שמתחילים להשתפך. האישה מהצד השני בחרה באפשרות השנייה.

מסתבר שזו אישה מצרפת שנכנסה לדיכאון, ובעלה גירש אותה והותיר אותה עזובה לנפשה, וגם הצליח לקחת ממנה את חמשת ילדיה. יש לה הרבה כסף מהוריה, שהם עשירים מאד, אך מלבד כסף, אין לה דבר בחיים. היא בודדה ומדוכאת, וכעת הגיעה למצב שאינה יכולה לסבול יותר. היא חושבת שהיא רוצה שה' ייקח אותה.

ופתאום אני שומע את אשתי אומרת: "יש לי שידוך נהדר בשבילך. הוא מנכ"ל של חברה גדולה, יש לו מכונית יקרה, והוא מתאים לך מאה אחוז. אנחנו מכירים אותו כבר זמן רב."

ואני חושב לעצמי, שהפעם אשתי הגזימה.

תראה, אדוני, לא שאני חושב שצריך להגיד את האמת לאמיתה בשידוכים. כי אם למשל, היו אומרים את כל האמת עלי, לא בטוח שהייתי מצליח להתחתן עד היום הזה. אבל דבר אחד הוא לא לומר את כל האמת, ודבר שני הוא להמציא דברים כאלה, על בן אדם שאנחנו בכלל לא מכירים, ושהדבר היחיד שהוא יודע לעשות, זה לדחוף פחי זבל עם המכונית שלו ולהיכנס לכותל ביניהם עם כרטיס קופת חולים.

אבל אשתי כבר קבעה פגישה, התקשרה למנכ"ל שלנו ואמרה שיש לה שידוך בשבילנו. היא אמרה שמדובר באישה מאד עשירה ואינטליגנטית מצרפת. אשתי שכחה לספר לו את עניין הדיכאון והרצון למות, או שאולי חשבה שזה לא כל כך חשוב.

הם נפגשו, ואני רוצה לספר לך מה קרה ביניהם.

מייד ברגעים הראשונים הם הבינו, שהרעיון להפגיש אותם זה עם זה לא היה מוצלח. ראשית, היא מבוגרת ממנו בתשע שנים. שנית, היא מעדה אחרת לגמרי משלו. שלישית, היא חצי פרופסורית והוא בקושי סיים בית ספר. רביעית, היא רצינית ושרויה כל הזמן במרה שחורה, והוא, תפיל עליו

את כל הצרות בעולם - הוא שמח ומבסוט. חמישית, היא ישרה כמו סרגל, והוא ישר כמו סרגל עקום.

יש עוד הבדלים שאני לא זוכר, והם עלו מייד על כל ההבדלים האלו, ושמו לב שחופן מההליכה ההיא לכותל, אין דבר שמחבר ביניהם, ולכן הרשו לעצמם לא להסתיר דבר, כי כל אחד חשב שהשני ממילא לא יהיה מעוניין, ומה כבר יש להסתיר?

היא סיפרה על המרה השחורה שלה ועל הקושי שלה לחיות, והוא סיפר על השטויות שעשה בחיים והחובות שצבר והאישה שכבר לא יכלה לחיות אתו. היא סיפרה על הבדידות שלה, והוא - על החברים המיותרים שלו. קיצר המעיישה, הוא ריחם עליה והיא צחקה ממנו. ועל אף שזה שידוך לא ממש מתאים, היא גילתה את השוכבות והשמחה שלו, והוא מצא שיש משהי שתנהל לו את החיים - והם החליטו להתחתן.

הם באו לשלם לנו דמי שדכנות. בעצם, לא הם. רק היא. עד היום, כל דבר שקשור בכסף - היא אחראית עליו, וכל דבר שקשור בבזבז כסף - הוא האחראי.

הם התחתנו, ובמהלך השנים נולדו להם שלושה ילדים. הוא ממשיך להיות מנכ"ל של כל מיני חברות, והיא ממשיכה לממן את כרטיסי הביקור ואת ההפסדים שלו. הוא מכבד אותה ומסור אליה מאד, והיא מרגישה שהוא הציל את החיים שלה ברגע האחרון. היא לוקחת את החיים ברצינות, והוא תמיד מצליח למצוא משהו שמח ומצחיק בכל דבר. הוא מגדל את הילדים שלהם בשמחה, והיא משלמת את דמי המזונות של הילדים הקודמים שלו.

וכשיש לה מדי פעם מרה שחורה, הוא עוזב את כל המנכ"לות שלו, מתמסר אליה ומוציא אותה משם.

מאז עברו שבע שנים, ואנחנו לא נשארים צעירים, וקצת קשה לנו ללכת ברגל לכותל. הם מגיעים עם המכונית המפוארת שהיא קנתה לו,

ולוקחים אותנו לכותל. כעת יש לו אישור אמיתי של משרד הדתות, לא של קופת חולים. היא אומרת חצי בכעס וחצי בהתלהבות, שלא נשאל איך הוא השיג אותו.

לאחרונה, הילדים שלה מהבעל הראשון חזרו להיות בקשר חם איתה. חסרה להם אמא, ובמשך השנים ניסו להחביא אותה מפניהם. הם גדלו וביקשו פעם אחת לראותה, ומה שראו דווקא מצא חן בעיניהם, וכעת כל המשפחה הגיעה לארץ, כי הילדים רצו להיות ליד אמא שלהם, עם או בלי הדיכאון שלה. והאמת, שעם הבעל החדש אולי קל להיכנס לדיכאון, אבל עוד יותר קל לצאת ממנו.

אני מתקרב לסוף הסיפור שלי, אדון חיים ולדר, ובסך הכל, סוף טוב - הכל טוב. יש רק דבר אחד מדאיג שאני רוצה לספר, ואני מייד מסיים.

בזמן האחרון, כשאנחנו חוזרים מהכותל באוטו הגדול, אני יושב קדימה ליד הבעל, ואשתי יושבת מאחור ליד האישה. שתיהן מדברות על הפתקים שהן קוראות בכותל, והאישה הצרפתייה לוקחת שמות וכתובות כדי לתת לאותם אנשים כסף שחסר או לעזור בכל מיני צורות.

נראה לי שאשתי היקרה הדביקה את האישה הצרפתייה בקריאת פתקים מהכותל, ואני ממש נגד לקחת פתקים מתוך הכותל. כבר כתבתי את זה לא?

פעם אמרתי את הביקורת הזו לבעל של הצרפתייה. הוא חשב קצת ברצינות, ואחר כך אמר לי עם דמעות בעיניים: "תעזוב אותן, אל תתערב. תחשוב מה היה קורה אם הפתק של אשתי היה נשאר שם בכותל?"

